

Gheestelycke rym-konst

Peter de Beer

bron

Peter de Beer, *Gheestelycke rym-konst*. Jacob Mesens, Antwerpen 1653

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/beer014ghee01_01/colofon.htm

© 2010 dbnl

Voor-reden.

BEminde Leser, de begheerte van veele vrienden heeft my verwillight, dese mijne gheestelijcke Dichten ende Liedekens te laeten uyt-gaen inden druck. 't Welckick dies te liever hebbe toegestaé, op dat ick de Lief-hebbers vande Rym-konste soude aenwijzen het edelste stof, aen het welck sy haer verstandt ende konst behooren te besteden. 't Is te beclaeghen, dat niet alle gheesten, alle konsten, alle wetenschappen t'samen en spannen, om te eeren, te loven, te dancken haeren eersten oorsprongh den welcken Godt is; daer sy immers niewaerts eerlijcker, niewaerts genoeglijcker, nie waerts salighlijcker haer en kunnen oeffenen. Beghint ghy, Goeden Leser, dat te doen in desen tijdt, 't welck ghy gheerne soudt doen inde Salighe eeuwigheyt, die ick V. Louytter herten wensche. Vaert wel.

Het eerste deel

Vanden Eenighen Godt.

Van Godts naem die is.

ALS Godt in 't vier aensprack den vindelingh van 't waeter,
En hem sijn broeder ghaf tot hulp van sijn ghetacter,
Heeft hy hem sijnen naem DIE IS veropenbaert,
En daer door sijn natuer seer meesterlijck verclaert:
Door desen hooghen naem, die Godt sich heeft ghegheven,
Wordt hy ons alsoo veel als wesentlijck beschreven:
Iae gheen beschrijvenis en isser soo bequaem,
Om wel te kennen Godt, als desen hooghen naem.

Dus moeten wy seer diep gaen desen naem doorgronden:
Want soo wy desen naem te vollen wel verstonen,
 Wy souden weten al, dat hier te weten is;
 En loopen sonder val; en spreken sonder mis.
'tIs wonder dat ick segh; maer 't is nochtans waerachtigh:
Want by een wacker mensch is desen naem soo crachtigh,
 Dat hy hem van nu af veel saeken doet verstaen,
 Die een ghemeyn verstandt al verr' te boven gaen.
Doch laet ons bidden Godt, das hy ons wille leeren
Door desen sijnen naem hem kennen ende eeren;
 En tot sijn vol gheniet te komen door sijn min:
 Want buyten desen wegh en komt daer niemant in.

Van Godts wesen.

DAt Godt is, is in sich veel claerder als het licht is;
Maer om dat noch soo swack ons gheestelijck ghesicht is,
En is dees waerheynt ons door sich niet openbaer,
Maer moet ons door be wijs van reden worden claer.
De reden dan aenschouwt all' dese schoone wercken,
En comt soo metter tijdt de oorsaek te bemercken,
Die al dit goet uyt niet gebraght heeft aenden dagh,
En 't Alderbeste is dat iemandt peysen magh:

Die van 't beghin soo veel verstandeloose saeken
Soo wijselijck bestiert om tot haer eynd te raeken;
Die van haer eyghen self nootwendigh wesen heeft,
En al dat iewers is met maet het wesen gheeft.
Die roert al datter roert, onroerbaer in haer selven;
Die haeren hemel doet dees weerelt overwelven;
Die d'ongheruste zee doet op en neder gaen;
Die d'onbeweeghde aerd' doet op een puntjen staen.
Doch dit is datter Godt van ieghelijck ghenoeemt wordt;
Waerom den Atheist rechtveerdigklijck verdoemt wordt,
Die door soo konstigh werck den Meester niet en siet,
En van soo grooten Al wilt maeken eenen Niet.

Van Godts Eenvoudigheyt.

VAn sijn Eenvoudigheyt wordt Godt soo hoogh gepresen,
Dat hy sijn Godtheyt is, sijn wesentheyten en wesen:
Gheen een gheslacht en kan bepaelen desen AL;
Gheen saek en kan in hem sijn als een toegheval.
Van hem en moght ghy dan gheensins een lichaem maeken:
Want sulck een mis-verstandt sou sijne eere laeken.
Hy is een suyver gheest, gansch reyn van alle stof:
Al die te recht hem kent, die gheeft hem desen lof.

Daerom en laet u niet door beeldenis bedrieghen,
Of Godt waer ons ghelijck: ghy moet veel hoogher vliegheer
Hy heeft hem wel verthoont in menschelijcken schijn:
Maer dat heeft hy ghedaen, om soo ghesien te zijn.
Als ghy dan inde Schrift sult lesen van Godts ooren,
Van ooghen en van mondt, van spreken, sien en hooren,
Van handen, voeten, ganck, van sitten en van staen,
Soo moet ghy met verstandt dit al te boven gaen.
Want gheestelijck cieraet bedieden all' dees dinghen,
Om soo ons swack verstandt allenghskens op te dringhen
Tot dat verheven goet, tot dat onsenbaer licht,
Dat door den grooten schijn is boven ons ghesicht.

Van Godts Volmaektheyt en Goetheyt.

GODt is Volmaekt en Goet: want in hem is besloten
De goetheyt van den Al, die uyt hem is gesproten.
Daerom wordt hy met recht den grooten Al genoemt,
Oock van dat boos gespuys, dat van hem is verdoemt.
Hy is de goetheyt self, hoogh boven al verheven;
Iae desen grooten lof wordt hem alleen gegheven,
Dat hy door sijn natuer en wesentheyт is goet,
Daer hy door is, en werckt, en 't al in rusten moet.

Hy is van alle goet den Maeker en het Eynde,
Het voorbeeldt des verstandts, gelijk oock Plato meynde.
Nochtans heeft alle saeck haer eyghen goetheyt in,
En voert oock soo den naem van goet in eyghen sin.
Doch gheene saeck en kan met hem sich verghelijcken
In soort oft in geslacht: het moet voor hem al wijcken:
Want onghelijck-ghelijck is hem oock alle beeldt:
Een is alleen ghelijck, dat hy noch eewich teeldt.
Gheeft ons, ô goeden Godt, de min van uwe goetheyt:
Gheeft ons, ô soeten Godt, den smaek van uwe soetheyt:
Gheeft ons, volmaekten Godt, te wesen oock volmaekt:
Gheeft ons, ô Godt, den Al, daer onse ziel naerh aekt.

Van Godts Oneyndigheyt en wesen in alle dinghen.

GODt moghen wy alleen rond uyt oneyndigh noemen:

Want gheen geschapen saek en kan sich daer van roemen;

Gheen ander wesenthey, gheen groothey, gheen ghetal:

Oneyndigh is alleen DIE IS, en is den AL.

Hy is in alle plaets; hy is in alle saeken;

Die 't al sijn wesen gheeft; die 't al heeft moeten maeken:

Hy is al over al door vruchtbaer wesens licht;

Hy is al over al door macht en door ghesicht.

Gheen schepsel en kan oyt sijn wesentheynt ontloopen;
Soo vast hanght alle saek aen hem met wesens knoopen:
Gheen maeksel en kan oyt sijn diep ghesicht ontgaen;
Gheen macht en kan sich oyt van sijne macht ontslaen.
Wat pooght ghy dan u, mensch, te borghen voor sijn ooghen?
Ghy borghet hem voor u self met sulck een ydel pooghen.
Wat soekt ghy kindt van Niet te worden groot gheacht;
En u door hoovaerdij' te trecken uyt sijn macht?
Wilt onder sijne macht ootmoedighlijck u booghen;
Et slaet gheduerigh acht op sijn al siende ooghen:
Bekent dat al u goet komt uyt die schoon fonteyn;
Et siet dat u ghemoet altijt voor hem zy reyn.

Van Godts Onveranderlijckheit en Eewigheit.

DAt Godt sich eertijds heeft verthoont als grijs en sneewigh:

Beteekent ons dat hy door wesentheyd is eewigh:

Want onveranderlijck is hy in sijnen standt;

Die eer heeft hy alleen, gheen maeksel van sijn handt.

Al dat is buyten hem, sou' straks in niet verd wijnen,

't En waer dat hy 't altijd met wesen bleef beschijnen.

Iae veele dinghen oock, die hier beneden zijn,

Besluyten in haer self haer doodelijck venijn.

Al dat hier onder is, van menghelingh ghekomen,
Wordt door sijn eyghen stof het wesen weer benomen:
Dat onversaedigh stof, als een venijnigh cruydt,
Bederft sijn eyghen heel, en drijfter't wesen uyt.
De hemelen zijn wel van wesen onbederflijck;
De Enghelen zijn oock van haer natuer onsterflijck:
Nochtans soo worden oock de hemelen gheroert,
En d'Enghelen tot plaets en tot haer eynd ghevoert.
Alleen moet onberoert en onverandert blijven,
Die alle roerbaer roert, en allen standt moet stijven;
Die allen hemels loop en tijdt te boven gaet,
En in sijn ee wigheyt onroerbaer stille staet.

Van Godts Eenigheyt.

O Godt, den schick van al, dat uyt V is gheresen,
En u een vouwdigheyt, en u oneyndigh wesen
Verwecken, als een son, 't naturelijck gesicht,
En brenghen openbaer u Eenigheyt in 't licht.
Maer hoe ghy onverdeylt zijt Een in dry Persoonen,
En kan ons de natuer niet in haer licht verthoonen.
Te cort comt alle beeldt; te cort comt allen stap;
Hoe-wel ons desen al hier dient als eenen trap.

Daerom laet Ghy op ons uytſchieten uwe ſtraelen,
En 't licht van u gheloof in onse zielen daelen;
 Waer door Ghy goeden Godt ons, als u kinders, leert,
 En van ons nacht en dagh, als Vader, wordt gheeert.
Door dit genadigh licht gaen wy hoogh boven reden
Tot u Drij-eenighey, en ſien in duysterheden,
 Hoe dat u toedraght kan beſtaen in haer ghetal,
 En u natuer nochtans wel blijven een in al.
O hooghſte Eenighey, Fonteyn der eenigheden,
Vereenight ons met V, en ſtelt ons hert te vreden:
 Want Ghy zijt die alleen kont ſtillen ons ghemoet,
 Die op verheven wijs zijt een en alle goet.

Van Godts Kenbaerheyt.

MEn kan Godts wesentheynt niet siē met's lichaems oogen:
Gheen cracht en kan soo seer der sinnē cracht verhoogen.
Iae self en kan soo hoogh niet climmen het verstandt,
Soo langh als't voor de doot noch sucht in desen bandt.
Doch als des menschen gheest van't lichaem is ontbonden,
En gansch ontslaeghen is van schult en alle sonden,
Dan komt Godts vvesentheynt vervullen sijn gesicht;
Maer hier toe is nochtans van doen genadigh licht:

Want noyt en kan soo hoogh op-climmen creature,
Hoe edel dat sy is, door't licht van haer nature.
't Is vvonderlijck genoegh, dat daer toe onse cracht
Verheven vvorden kan door Goddelijcke macht.
Maer gheene macht nochtans en kan door't hoogh verheffen
In ons Godts kenbaerheyt en kennis maeken effen:
Soodanighen begrijp, gheloofmen, dat alleen
Het Goddelijck verstandt toe-komt, en anders gheen.
De salighe dan self en sien niet alle saeken,
Die Godt nu heeft ghemaect, oft die hy noch kan macken;
Sy sien nochtans al't ghen' dat haeren staet belanght;
En boven al het goet, daer alle goet aen hanght.

Van Godss Wetenschap.

GODt is vol wetenschap; jae is sijn eyghen weten,
Sijn ken-beeldt, sijn verstandt. Al is hy onghemeten,
Nochtans begrijpt hy sich met een soo claer ghesicht,
Dat in hem even groot is weet en wesens licht.
Hy kent oock alle saek met alle eyghentheden,
En dat al sonder tijdt, en sonder loop van reden:
Hy sietal datter is, en datter wesen sal,
Al is't dat menigh dinck oock voortkomt by gheval.

Iae hy kent all' het g hen' dat hy sou' konnen maeken,
En dat oock spruyten kan uyt alle ander' saeken:
Hy kent den iet en niet; hy kent het goet en quaet:
Sijn weet en heeft geen eynd; zijn weet en heeft geen maet.
Hy siet des menschen hert, en alle sijn' ghedachten;
Hy siet des menschen wil; hy siet des menschen trachten:
Iae sijn 'al-wetenthey't verthoont hy't aldermeest,
In't kennen vande ziel, en't weggen vanden gheest.
Dit moet u, Christen Mensch, wel dienen tot verwecksel:
Want voor Godts Wetenschap en valter gheen bedecksel.
Daerom siet soo altijd in deughden voort te gaen,
Dat ghy vooruwen Godt in't ordeel moght bestaen.

Van Godts Voor-beelden ende Waerheyt.

ALs Godt soo konstelijck dees weirelt wilde bouwen,
Moest hy in sijn verstandt haer Beeldenis aenschouwen;
Om soo aen alle saek te gheven haere maet,
En desen schoonen schick, daer't alle noch in staet.
In hem zijn Beelden dan van alderhande saeken,
Soo die hy heeft ghemaekt, als die hy noch kan maeken;
Maek-beelden van het ghen' dat vā hem wordt gemaekt,
Ken-beelden van het ghen' dat van hem wordt gestaekt.

Vyt dese Beelden vloeyt de waerheyt aller dinghen,
Die in ghelijckenis uyt dese Beelden springhen:
Want alle creatuer is dan van waerheyt rijck,
Als sy in Godts verstandt haer Voor-beeldt is ghelijck.
Godt is de Waerheyt self, sijn kennis en sijn wesen,
Hierom wordt hy alleen als eewigh waer gepresen:
Al't ander dat waer is, wordt van hem waer gheuoemt;
Hoe-wel dat ons verstandt sich oock van waerheyt roemt.
I s 't saeke dan dat ghy zijt minnaer vande waerheyt,
Keert stadigh uwen gheest tot Godt en sijne claerheyt:
Soo sal hy u verstandt met waerheyt maeken schoon,
En met sijn Waerheyt self eens wesen uwen loon.

Van Godts Leven.

HET hoogste Leven Godts is licht daer aen te mercken,
Dat hy sijn selven drijft tot alle sijne wercken:
Waer in hy alle mensch en gheest te boven gaet,
Die't leven maer en heeft ontfanghen metter maet.
'Is waer dat ons verstandt sich roert tot veel te weten:
Maer d'eerste wetenschap heeft Godt hem toghemeten.
'Is waer dat onsen wil sich tot veel middels drijft:
Maer tot de min van't eynd heeft Godt hem eerst gestijft.

Alleen Godt heeft van sich de volle weet van allen:
Alleen Godt heeft van sich het volle wel-ghevallen.
Alleen Godt is de Weet; die d'ander weten doet:
Alleen Godt is het eynd, dat alle eynd maekt goet.
Godt is het leven self: uyt dees fonteyne vloeyen
De levens, die ons doen verstaen, ghevoelen, groeyen.
Iae oock al dat Godt hier het leven niet en gheeft,
Dat weetmen dat in hem een eewigh leven heeft.
Is't dat ghy dan eens wilt tot beter leven komen,
Dat saligh-maekt den mensch, en noyt en wordt benomen;
Keert u tot dees fonteyn; keert u tot uwen Godt:
Den inganck die daer leydt, is't houden van't ghebodt.

Van Godts Wil.

HOE-WEL Godts goeden Wil volkomentlijck gerust is
In sijn oneyndigh goet, dat sijnen eyghen lust is,
Nochtans heeft hy ghewilt dat oock veel ander goet
Ontfanghen soude deel van sijnen overvloet.
Vyt desen oorsprongh komt dees menighte van dinghen,
Die Godt vrijwilligh doet in 't licht des wesens springhen:
Iae desen goeden Wil heeft een soo groote cracht,
Dat hy noodtsaekelijck in alles wordt volbracht.

Nochtans en doet hy niet noodtsaekelijck geschieden
Al 't ghene dat geschiedt. Dees dwaelingh moet-men vlieden.
Maer hy heeft alle dinck sijn oorsaek voor-bereyt,
Waer door hy het gheval en noodt gheeft onderscheydt.
Vyt desen goeden Wil en komen gheene sonden,
Ghelijck de ketterij' nu raest met volle monden.
Wel comt uyt hem de straf en manghel der natuer,
Die dickwils eyscht het recht en schick der creatuer.
Nae desen goeden Wil den sijnen wel te voeghen,
Gheeft aen de Christen ziel een wonderlijck genoeghen:
Iae is den Hooghsten wegh (daer veel van wordt gheseydt)
Die eene Christen ziel tot haer volmaecktheyt leydt.

Van Godts Liefde.

O Liefde Godts, fonteyn van alle goede dinghen,
Wy willen uwen lof met danckbaerheit gaen singhen;
Hoe-wel in desen sanck de edelheit van 't stof
Is boven onsen danck en boven onsen lof.
Ghy, Liefde Godts, bemindt de Goddelijcke Goetheyt,
Soo veel sy weerdigh is; en gheeft soo groote soetheyt,
Dat oock den Wille Godts gheen grooter vreught en wilt;
En alderhande lust daer mede wordt ghestilt.

Ghy, Liefde Godts, bemindt oock alle ander' saeken,
Die door den Wille Godts eens uyt den niet gheraeken;
Maer onghelijck nochtans, ten opsicht van het goet,
Dat ghy met seker maet een ieder hebben doet.
Ten hoogsten hebt ghy lief die edele nature,
Die ghy verkosen hebt uyt gansch uw' creature,
Om met den Sone Godts te hebben eenen standt,
En eewighlijck met hem te sijn in desen bandt.
Daer van heeft V den mensch oneyndelijck te loven:
Maer om dat desen lof sijn crachten gaet te boven,
Daerom is't wel geschickt, dat Christus Godt en mensch
V hier van loven kan nae onsen vollen wensch.

Van Godts Rechtveerdigheyt en Barmhertigheyt.

GOdt is volkomentlijck Barmhertigh en Rechtveerdigh:
Daer voor is hy bekent, en allen lof-sangh weerdigh:
Dit is in hem een saek; maer dese is soo hoogh,
Dat sy schijnt twee te zijn in onse kleyne oogh.
Doch siet wat dieper in de Goddelijcke wercken:
Ghy sult stracks over-al eenvoudigheyt bemercken,
Die haer daer openbaert, soo menigh vuldigh schoon,
Dat sy veel dinghen schijnt te vvesen in 't verthoon.

Al dat Barmhertighlijck van Godt ons vvordt gegheven,
Wordt oock Rechtveerdighlijck van't oordeel Godts gedreven:
Hoe-vvel in al sijn doen, tot onse groote baet,
Altijdt Barmhertigheyt het Recht te boven gaet.
Om Godts Rechtveerdigheyt te vollen te betaelen,
Quam Godt den Sone self in onse menscheyt daelen:
Maer seer Barmhertighlijck heeft soo voor ons voldaan
Hy die voor onse schult te Recht heeft vvillen staen.
Aen-merckt dit, Christen mensch, en wilt van Christo leeren
Oock Godts Rechtveerdigheyt in all' u lijden eeren:
Gheen straf tot haerder eer en moet u duncken groot,
Voor vviens eer Godt self gestorven is de doodt.

Van Godts Voorschickinghe.

GODT heeft in sijn verstandt den schoonē schick van allen,
Waer door hy alle saek drijft nae sijn wel-ghevallen
Tot haer behoorlijck eynd: soo dat nochtans niet al
Noodtwendigh en gheschiet, maer veel oock by gheval.
Hy heeft oock Voorgheschickt, bemindt, en uytverkoren,
Tot sijne saligheyt, eer dat hy was gheboren,
Den uytverkoren mensch; en daer toe al bereydt,
Dat tot soo hooghen eynd hem salighlijck nu leydt:

Niet om dat hy in hem verdiensten had ghevonden
Van een soo grooten goet (Hoe-wel hy om de sonden
De andere verworpt.) De oorsack is alleen
Den goeden wille Godts: en zoekt hier anders gheen.
Dat nu de ketterij' hier uyt raept, is seer drolligh,
Dat allen ons goet werck sou' wesen overtolligh:
Want sulck een schoon besluyt sou' maeken eenen sot,
Die wilde sonder vier doen sieden sijnen pot.
Men moet dan cloeckelijck hand aende ploeghe setten,
En minnen sijnen Godt, en houden sijne wetten:
Den Salighmaeker self wijst ons op dese baen,
Om daer door tot het rijck en 't leven in te gaen.

Van Godts Maght.

GODTS maght is sonder eynd, soo groot als is sijn wesen:

Daerom en is uyt Godt gheen maeksel oyt gheresen,
Noch oock en kander zijn een schepsel soo volmaekt,
Dat tot den laesten grondt van dese Maght gheraekt.

Met reden dan vvord Godt Almoghende ghehouden:

En vvaer't dat vvy op hem volkomentlijck betrouden,
Wy souden door sijn Maght vervvinnen over-al,
En vechten sonder vvond', en loopen sonder val.

Maer om dat vvy op Godt soo slappelijck betrouvven,
En op ons' eyghen cracht al somtijdts vvillen bouwven,
Daerom valt onsen bouw oock somtijdts over hoop,
En hapert onsen strijdt, en strunckelt onsen loop.
Laet ons dan vá Godts Maght voort-aé ons steunsel maeken:
Soo sullen wy met lof door allen strijdt gheraeken;
En vvinnen meer en meer; en groeyen in de deught;
En gheven Godt sijn eer; en komen tot sijn vreught.
O Godt die ons vervveckt om cloeckelijck te strijden,
Helpt ons door uvve Maght in all' ons doen en lijden.
Wy gheven V den lof: gheeft Ghy ons uvven loon:
Wy roepen V tot strijdt: roept Ghy ons tot u croon.

Van Godts Saligheyt.

VSALIGHEYT, ô Godt, sal hier een eynde gheven,
Ter tijdt toe dat mijn hert sal worden opgeheven,
Om u Drijvuldigheydt met dierghelijcken sanck
Te gheven haeren lof en moghelijcken danck.
Mijn' ziele, goeden Godt, doet my van vreughden singhen,
Dat ghy u eyghen Licht en alle ander' dinghen
Volkomentlijck begrijpt, soo veelsy kenbaer zijn;
En dese kennis gheeft aen uws ghelijcken Schijn.

Mijn hert verheught hem oock, dat Ghy uw' eygen goetheyt
Volkomentlijck gheniet met een' soo groote soetheyt,
Dat gheene creatuer te recht en kan verstaen,
Hoe Goddelijcken wil met Godtheyt wordt voldaan.
Wilt ons, ô goeden Godt, hier gheven uw' ghenaden,
Op dat wy moghen gaen door uwe rechte paden
Tot uwe saligheyt en overvloet van vreught,
Die Ghy tot vollen loon bereydt hebt voor de deught.
Dat bidden wy V, Godt, met herten en met monden;
Dat smeeken wy V, Godt, door *Christi* dierbaer Wonden:
Dat bidden wy V, Godt, in desen biddens tijdt;
Dat smeeken wy V, Godt, door 't ghene dat Ghy zijt.

Het tweede deel

Vanden Dryvuldighen Godt.

Ghebedt tot Godt den Vader.

O Vader van het licht, ick bidd' V, wilt ons thoonen,
Hoe dat wt en in V voort-komen twee Persoonen,
Wt u vruchtbaer verstandt u ingeboren Beelt,
Wt en in uwen wil u Liefde ongheteelt.
V Goddelijck verstandt moet eewighlijck aenschouwen
V Godtheyt, en den al, die ghy hebt willen bouwen,
En al dat Ghy noch houdt besloten inden schat
Van uw' Almoghenthey, die sonder eynd meer vat.

Wt dit aenschouwen moet naturelijck ontspringhen
Een alderschoonste Beeldt van V en alle dinghen:
Het welck om dat in sich u volle Godtheyt heeft,
V recht-gheloovigh volck den naem van Sone gheeft.
Met desen uwen Soon, die Ghy't al hebt ghegheven,
Wordt Ghy tot al u goet onsprekelijck ghedreven:
Waer uyt nootwendigh komt een Goddelijcke Min,
Die Ghy en uwen Soon voortbrenght als een beghin.
Dees Min, ô goeden Godt, is uwe eerste Ghave,
Die door haer soete komst een kindt maect van een slave:
Dees Min is u wen Gheest, die heylich-maect den mensch,
En hem naer desen loop gheeft sijnen vollen vvensch.

Ghebedt tot Godt den Sone.

OWOORDT, voor allen tijdt uyt Godts verstant geresen!
O alderschoonste Beeldt van 't alderschoonste Wesen!
Met Godt in Godtheyt een, maer ander in Persoon;
Ghy zijt al even goedt, Ghy zijt al even schoon:
Ghy zijt al even groot; Ghy zijt al even machtigh;
Ghy zijt al even wijs; Ghy zijt al even crachtigh:
Door V heeft Godt ghemaect al't ghene dat men siet;
En sonder V, sijn Konst, en maect den Schepper niet.

In V zijn voorghebeeldt all' dese schoone saeken;
In V leeft alle dinck, dat Godt heeft willen maeken:
In V is desen al van Godt sijn maet ghestelt;
In V is desen al gheweghen en ghetelt:
Ghy zijt des weerdts Licht, in duysternis ghekomen;
Maer gheen verduystert hert en heeft V aenghenomen:
Ghy zijt om onsen t' wil gheworden ons ghelijck,
Om ons door u wen noodt te brengen tot u rijck.
O IESU, Sone Godts! O alderhooghste Waerheyt!
Verlicht ons door den schijn van u verheven claeurheit;
Vervult ons door de min van u verholen goedt;
Verlost ons door den prijs van u vergoten Bloedt.

Ghebedt tot Godt den Heylighen-Gheest.

OMinnelijcksten Gheest, onsprekelijck gesproten schoten.
Wt Godt en wt sijn Woordt, ghy hebt mijn hert door-
Doch hoe ghy meer en meer mijn binnenste doorvondt,
Hoe dat ick meer en meer van binnen vvord ghesondt.
Verquickt my meer en meer met uvve heylsaem schichten;
Verlicht my meer en meer met uvve min-gevvichten:
Verkoelt my meer en meer met uvven soeten brandt;
Verlost my meer en meer met uvven lieven bandt.

Glyt meer liefde vveert oneyndelijcke goetheyt,
Fonteyn van alle vrenght, vol alderhande soetheyt;
Ghy zijt meer liesde vveert, dan hebben kan een mensch;
Maer siet, ô goeden Godt, dat ick meer liefde wensch.
't Is my van herten lief, dat V de Seraphienen,
En all' die saligh zijn met meerder liefde dienen:
't Is my van herten lief, dat u vven vvil voldoet,
En sonder maet bemindt u onghemeten goet.
O eynde sonder eynd! O middel punt der minne!
Beghinsel noyt beghonst, gheeft dat ick eens beghinne
Met u oneyndigh goet te vullen mijnen lust,
En in u soet gheniet te vinden volle rust.

Het derde deel Vanden Mensch-ghevvorden Godt.

Liedeken, Begrijpende de vijfthien Mysterien van het H.
Roosen-Cransken.

Op de wijze: *s' Nachts als een ieghelijck was in ruste.*

De vijf blijde Mysterien.

O IESV, die uyt wonderbaer goedtheyt
 Waerachtigh mensch gheworden zyt;
En door den in-vloet van uwe soetheyt
 Die vruchtbaer Maeght seer hebt verblijdt;
 Weest willekom,
 O Bruydeghom,
Schoon boven alle sonne-schijn.
 O Godt en Mensch,
 't Is onsen wensch,
Met u inwendigh een te zijn.

2.

Ghy waert noch in u Moeder besloten,
Als sy besocht haer oude Nicht:
Daer hebdy uwen dooper begoten
Met blijdschap en prophetisch licht.
O wonder Kindt,
Dat uwen vrindt
Noch ongeboren hebt verheught:
Verlicht ons, Heer,
Oock met u leer,
En gheeft ons oock u volle vreught.

3.

Ghy zijt seer schoon ter weerdlt ghekomen,
Ghelijck een strael door een gelas:
De Maeght en hebdy gheenssins benomen
Haer ganscheyt daer sy noch in was.
O soete vrucht,
Die met ghenucht
En alle reynheit zijt ghebaert!
O schoon fonteyn,
Houdt ons oock reyn:
Want ghy zijt die ons hert bewaert.

Men heeft u in den Tempel ghedraeghen
Tot offerhand van lof en danck;
Daer Simeon met wonder behaeghen
Ghesonghen heeft den swaenen-sanck:
Al sijnen lust
Is doen gheblust,
Al sijnen wensch is doen voldae:
Vult ons ghesicht
Oock met u licht,
En laet ons oock in vrede gaen.

5.

Maer, soeten IESV, wilt ons verclaeren,
Hoe kost dat met u liefde staen,
Dat ghy in uwe bloemighe jaeren
V lieve Moeder zijt ontgaen?
Sy soeckt; sy vraeght;
Sy weent; sy claeght;
Sy vind u naer den derden dagh.
Gheeft dat ick u
Soo soecke nu,
Dat ick u eeuwich vinden magh.

De vijf droevighe Mysterien.**1.**

O IESV, die in 't lijdens beginne
Soo harden strijdt hebt uytghestaen,
Dat u van vrees en crachtigher minne
Het bloedigh sweet is afghegaen;
O lieven Godt,
Laet u ghebodt
Altoos bestieren mijnen wil:
Doet heel te niet,
Soo my noch iet
Met u doet leven in verschil.

2.

De straf der helle waeren wy schuldigh;
Den Hemel hadden wy verbeurt:
Maer, IESV, ghy zijt wonder verduldigh;
Voor ons gheghcesselt en verscheurt.
Saeghtmoedigh Lam,
En wordt niet gram,
Al ist dat ick in sonden val:
Al is mijn schult,
Elaes! vervult,
Betaeltse met u Wonden al.

3.

O Sone Godts, ô Heere der Heeren,
Met doornen heeft-men u ghecroont:
Soo heeft den mensch u willen vereeren;
Soo heeft hy u wen dienst gheloont.
O grooten Godt,
Ghy zijt bespot,
Om ons te brengen tot uw' eer:
O Vaders schijn,
Ootmoedigh zijn,
Dat is uw' alderhooghste leer.

4.

Onnoosel bloedt, all' onse misdaeden
Hebt ghy ghedraeghen op u cruys:
Soo zijt ghy met ons' lasten belaeden
Ter dootd gheleydt van dat ghespuys.
O goeden Heer,
En laet niet meer
Ons hert beswijcken inden druck.
Maeck van u pijn
Ons medicijn;
Maeckt van u lijden ons gheluck.

5.

O Godt, ghy hebt den hemel ontsloten,
Als ghy aen't cruys ghestorven zijt:
V laetste bloedt, uyt liefde vergoten,
Heeft noch voleyndicht desen strijdt.
O IESV soet,
En laet dat bloedt
Aen my toch niet verloren gaen:
Gheeft dat ick magh
Ten jonghsten dagh
Oock onder d'uytverkoren staen.

De vijf glorieuse Mysterien.**1.**

O IESV, ghy zijt crachtigh verresen,
En't eeuwich leven inghegaen,
Om ons te geven 't Goddelijck wesen,
En van den val doen op te staen.
O Vaders cracht,
Ghelijck van macht!
O alderhoogsten Medecijn!
O doot der doot!
Aensiet den noodt,
Daer wy met lijf en ziel in zijn.

2.

Ghy hebt noch veertich daghen ghewandelt
Op deser aerden naer u doodt,
En met u lieve vrienden gehandelt,
En haer gespijst met hemels-broodt.
Doen hebby snel
Den roof der hel
Met u ten hemel inghevoert.
Heft ons ghemoet
Oock tot u goet:
Want anders is 't altijdt beroert.

3.

Als ghy nu waert ten hoogste verheven
Tot aen uws Vaders rechter handt,
Soo hebby u beminde ghegheven
De Ghaef des Gheests tot eenen pandt:
Die heeft terstondt
Wt haeren mondt
Doen vloeyen alderhande tael.
Stort ons oock in
Die soete Min:
Want sy verniewet altemael.

4.

Maer, IESV, wie sal konnen verhaelen,
Met wat een honigh-soet ghelaet
Ghy hebt u Moeder komen onthaelen,
Als nu vervult was haere maet.
Ghy zijt met haer,
Seer schoon en claer,
Den hooghen hemel inghegaen,
Doet onsen gheest
Oock aldermeest
Op 't hemels goet sijn ooghen slaen.

5.

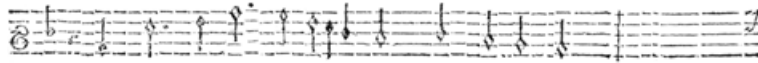
Ghy hebt haer boven d'Enghelsche schaeren
Verheven als een Koninghin,
Verkoren om u, Schepper, te baeren,
Vervult met uwe soete min:
Ghy zijt de croon,
Ghy zijt den loon
Van haere overgroote deught.
O goeden Heer,
Tot haerder eer,
Laet ons oock komen tot u vreught.

Kers-liedecken.

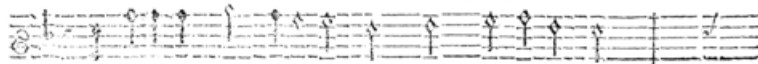
Een Kindeken is ons ghebo - ren: Godt lof en danck:
 Verheught u uyt - verco - ren Met spel en sanck.
 Te Nazareth vvas besloten dees bloem in haeren bott,

Een Kindeken is ons ghebo - ren : Godt lof en danck:

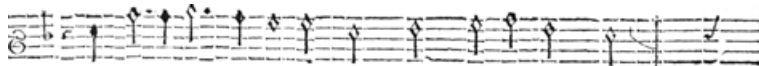

Verheught u uyt - verco - ren Met spel en sanck.

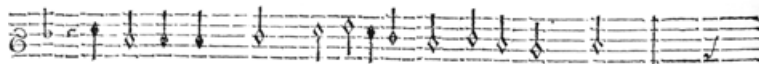

Te Nazareth vvas besloten dees bloem in haeren bott,

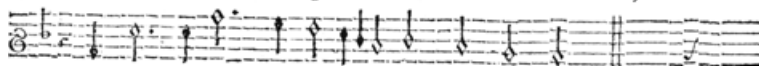
Die nu is uyt-ghesproten seer schoon verciert van Godt:
 Te Bethlehem vwordt ghevon - den dit hemels Broodt,
 Dat ons gheneest van son - den en doodt de Doodt.
 Een Kindeken is, &c.

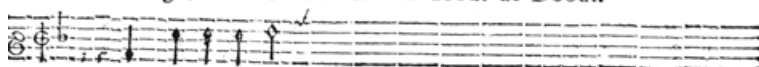
Die nu is uyt-ghesproten seer schoon verciert van Godt :

Te Bethlehem vwordt ghevon - den dit hemels Broodt,

Dat ons gheneest van son - den en doodt de Doodt.

Een Kindeken is, &c.

1.

Een kindeken is ons gheboren,

Godt lof en danck:

Verbeught u, uytverkoren,

Met spel en sanck.

TE Nazareth was besloten

Dees bloem in haeren bot.

Die nu is uytghesproten,

Seer schoon verciert van Gott.

Te Bethlehem wordt ghevonden

Dit Hemels-broodt,

Dat ons gheneest van sonden,

En doodt de doodt.

2.

*Een Kindeken is ons gheboren,
Godt lof en danck:
Verheught u, uytverkoren,
Met spel en sanck.
Den Schijn van 's Vaders glori',
Sijns wesens Even-Beelt,
Wt zijn vruchtbaer memori'
Eerst sonder vrouw gheteelt,
Is van een Maeght gheboren,
Oock sonder man:
Dit vat heeft hy verkoren,
Die wonder kan.*

3.

Een kindeken is ons gheboren,

Godt lof en danck:

Verheught u, uytverkoren,

Met spel en sanck.

Komt Branders nu beneden

Met al u minne-vier:

Komt Volle-wetentheden,

V Meester die is hier:

Komt Throonen hem ontfanghen,

Daer ghy in rust;

Des weirelts groot verlanghen,

Des Hemels lust.

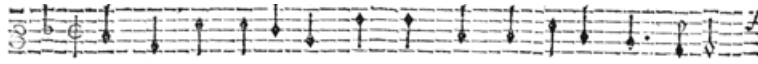
4.

*Een Kindeken is ons gheboren,
Godt lof en danck:
Verheught u, uytverkoren,
Met spel en sanck.*
Komt hooghe Heerschappijen;
Komt alle Cracht en Macht:
Komt Princen hem bevrijen
Van 't haetigh Ioods gheslacht:
Komt hier Arch-Enghels vlieghen,
Met soet gheschal:
Komt Enghelkens hem wieghen
In desen stal.

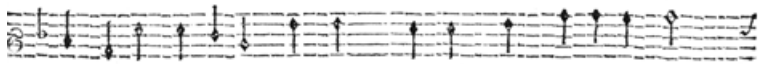
*Een Kindeken is ons gheboren,
Godt lof en danck:
Verheught u, uytverkoren,
Met spel en sanck.
Maer boven al, ghy Menschen,
Komt dienen u wen Heer,
Die u gheeft uwe wenschen,
En noch belooft veel meer:
Komt hier van alle kanten,
O Adams bloedt:
Dit kindt comt in u planten
Het ewigh goedt.
*Een kindeken &c.**

Verwonderinghe Over de Gheboorte Christi.

Comt vervvondert u hier menschen, Siet hoe dat u Godt bemint:
Siet vervvult der sielen vvenschen, Siet dit nieuuv gheboren kindt.

Comt vervvondert u hier menschen, Siet hoe dat u Godt bemint :

Siet vervvult der sielen vvenschen, Siet dit nieuuv gheboren kindt.

Siet, die't Woort is, sonder spreken; Siet, die Vorst is, sonder pracht:
 Siet, die't Al is, in ghebreken; Siet, die't licht is, in den nacht:
 Siet, die't goet is, dat soo soet is, Wordt verstooten, vwordt veracht.

Siet, die't Woort is, sonder spreken; Siet, die Vorst is, sonder pracht:

Siet, die't Al is, in ghebreken; Siet, die't licht is, in den nacht:

Siet, die't goet is, dat soo soet is, Wordt verstooten, vwordt veracht.

1.

COmt verwondert u hier menschen,
Siet hoe dat u Godt bemint:
Siet vervult der sielen wenschen,
Siet dit nieuw-gheboren kindt.
Siet, die't Woort is, sonder spreken;
Siet, die Vorst is, sonder pracht:
Siet, die't Al is, in ghebreken;
Siet, die't licht is, inden nacht:
Siet, die't goet is, dat soo soet is,
Wordt verstooten, wordt veracht.

2.

Siet hoe datmen met hem handelt,
Hoemen hem in doeckskens bindt,
Die met sijne Godtheyt wandelt
Op de vleughels vanden windt:
Siet hoe light hy hier in lijden
Sonder teecken van verstant,
Die den hemel moet verblijden,
Die de croon der wijsheyt spant:
Siet hoe teere is den Heere,
Die't al draeght in sijne handt.

3.

Die den hemel heeft gheschaepen,
Die verciert het firmament,
Moet hier in een' cribbe slaepen,
Wordt in hoy en stroy ghewendt:
Die de schoone Seraphienen
Altoos heeft tot sijn ghebodt,
Laet hem hier van beesten dienen,
Laet hem steken in dit kot,
In dees hoeckskens in dees doeckskens,
In dit huysken sonder slot.

4.

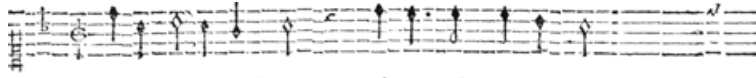
Doch al dese wonder dinghen
En zijn noch maer een beghin:
Noch veel voorder sal eens springhen
Het vertoon van sijne min;
Als hy hem sal laeten vanghen
Van dat nijdigh Ioods ghespuys;
Als hy hem sal laeten hanghen
Tusschen moorders aen het Cruys;
Laeten wonden voor u sonden,
Laeten dooden voor sijn Huys.

5.

IESV, die door u ghebreken
Ons comt brenghen alle goedt,
Wilt u liefde toch ontsteken
In ons lauw en flauw ghemoedt.
Sterckt ons door u teere handen,
Maeckt ons door u cleyneheit groot;
Maeckt ons vry door uwe banden,
Maeckt ons rijck door uwen noot.
Maeckt ons blijde door u lijden,
Maeckt ons levend' door u doot.

Toe-vlucht**Totten ghekrusten Salighmaeker.**

Lieve sielen aenschouvt, Ghenaghelt aen dit hout,
 Vven beminden, Die u comt vinden:

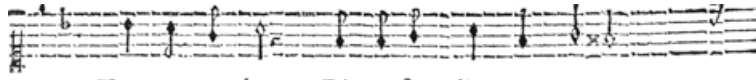

Lieve sielen aenschouvt , Ghenaghelt aen dit hout ,

Vven beminden , Die u comt vinden :

Keert u tot hem, Die u soo dier comt coopen:
 Hoort sijne stem, Die u in't Bloedt komt doopen,
 Lieve sielen, lieve sielen, VVaerom vvildy verlopen?

Keert u tot hem , Die u soo dier comt coopen:

Hoort sijne stem , Die u in't Bloedt komt doopen,

Lieve sielen , lieve sielen , VVaerom vvildy verlopen?

1.

Lieve sielen aenschout,
Ghenaghelt aen dit hout
Vwen beminden,
Die u comt vinden:
Keert u tot hem,
Die u soo dier comt coopen:
Hooft sijne stem,
Die u in't Bloedt comt doopen,
Lieve sielen, lieve sielen,
Waerom wildy verlopen?

2.

Hebdy hongher oft dorst,
Comt voeght u aen sijn borst:
Sy is doorgraeven,
Om u te laeven.
Hier is het broodt,
Dat u sal houden leven:
Voor gheene doodt
En suldy moeten beven.
Lieve sielen, lieve sielen,
V wordt manna ghegheven.

5.

Zijdy cranck oft ghewondt,
Hier wordy weer ghesondt,
Haelt medecijnen
Teghen u pijnen.
Voor u misdaet
Ontfanght hy dees vijf Wonden.
Als advocaet
Ghebruyckt hy dees vijf monden.
Lieve sielen, lieve sielen,
Soo verbidt hy u sonden.

4.

Zijdy duyster van gheest,
Onwetendt als een beest,
Wilt u bekeeren,
Hy sal u leeren.
Want op dat wy
Niet meer en souden dwaelen,
Daerom is hy
Ghecomen nederdaelen.
Lieve sielen, lieve sielen,
Comt hier wetenschap haelen.

5.

Zijdy noch ongherust,
En vol van 's weirelts lust,
Leefdy in suchten,
Sonder ghenuchten;
Schept eenen moet:
Den Heer is vol ghenaden:
Hy is het goet,
Dat u eens sal versaeden.
Lieve sielen, lieve sielen,
Waer in zijdy beladen?

Dancksegghinghe, *Op de wijs*: Den lustelijcken Mey, &c.

LAet ons met soeten sanck loven Godt den Heer,

Den Vader der ghenaden,

En met den snaren-clanck hem bewijsen eer

Voor alle sijn weldaden.

Hy is die ons 't leven gheeft,

Die ons siel gheschaepen heeft;

En soo veel creatueren

Tot onsen dienst doet rueren.

Hy is die de son en maen

Doet rondom de weirelt gaen,

En haere schoone straelen.

Op ons doet nederdaelen.

*Laet ons met soeten sanck loven Godt den Heer,
Den Vader der ghenaden
En met snaren-clanck hem bewijzen eer
Voor alle sijn weldaden.*

Hy is die de aerd' bevrucht
Tot ons voedsel en ghenucht
Met coren, bloemen, boomen,
En soete water-stroomen:
Hy is die ons spijst met vee,
En met visschen vande zee,
En met die soete dieren
Die door de locht gaen swieren.

*Laet ons met soeten sanck loven Godt den Heer,
Den Vader der ghenaden,
En met den snaren-clanck hem bewijzen eer
Voor alle sijn weldaden.*

Hy is die ons levend broodt
Heeft beschickt in desen noodt,
Om ons daer door te gheven
Den invloet van sijn leven.
Hy is die door Christi Bloet
Ons den hemel open doet,
En door sijn bitter lijden
Ons eeuwich wilt verblijden.

*Laet ons met soeten sanck loven Godt den Heer,
Den Vader der ghenaden,
En met den snaren-clanck hem bewijzen eer
Voor alle sijn weldaden.*

Hy is die ons soo veel goet
Binnen in ons siele doet;
En ons met sijne gaeven
Drijft in ghewenschte haeven.
Hy is die ons gheeft het licht
Sijnder kennis, en 't ghewicht
Van sijne soete minne,
Tot saligheys beghinne.

*Laet ons met soeten sanck loven Godt den Heer,
Den Vader der ghenaden,
En met den snaren-clanck hem bewijzen eer
Voor alle sijn weldaden.*

Hy is die in't vaderlandt
Sal verheffen ons verstandt,
En ons sijn schoonheyntoonen,
En soo ons diensten loonen.
Hy is die met sijnen Al
Onsen wil versaeden sal,
En eeuwigh overghieten
Met een seer soet ghenieten.

Lof ende danck-segghinghe tot Godt den Vader.

O Godt, wy willen V gaen dancken ende loven;
Maer Ghy gaet onsen danck en onsen los te boven;
Den lof met dat Ghy zijt, den danck met dat Ghy gheeft;
Want Ghy vergunt ons al dat uwe volheyt heeft.
Ghy hebt ons inghestort de goeden der natuere,
Die ghy eerst hadt verdeylt in gansch u creatuere;
Het wesen vanden steen, het leven vande plant,
De sinnen vande beest, der Enghelen verstant.

Daer boven hebt ghy ons tot u natuer verheven,
En u ghenadigh saet der saligheyt ghegheven:
Iae (dat u groote min doet blijcken aldermeest)
Ghy gheeft ons u wen Soon, ghy gheeft ons uwen Gheest.
Ick lov' V, grooten Godt, dat Ghy in V soo goet zijt;
Ick danck' V, goeden Godt, dat Ghy aen ons soo soet zijt;
Ick lov' V, soeten Godt, dat Ghy zijt over-schoon;
Ick danck' V, schoonen Godt, dat Ghy zijt onsen loon.
Maer want al onsen danck en lof voor V beswijcken,
Soo vind' ick noch den danck en lof die V ghelijcken:
V Min zy uwen danck, u Woordt zy uwen lof;
Die twee zijn recht bequaem tot soo verheven stof.

Hymnus***Canendus in Festo Assumptionis Deiparae Virginis Mariae.***

O MARIA, maior omni laude, In hac tuâ festâ die gaude:
 Gaude Virgo plena gratiarum; Mater Dei, fons deliciarum;
 Munda & faecunda; Virginum miraculum;
 Virgo parens, labe carens; Dei tabernaculum.

O MARIA , maior omni laude , In hac tuâ festâ die gaude :

Gaude Virgo plena gratiarum ; Mater Dei , fons deliciarum ;

Munda & faecunda ; Virginum miraculum ;

Virgo parens , labe carens ; Dei tabernaculum ,

Hymnus.**I.**

OMARIA, maior omni laude,
In hac tuâ festâ die gaude:
Gaude Virgo plena gratiarum;
Mater DEI; fons deliciarum;
Munda & faecunda;
Virginum miraculum;
Virgo parens, labe carens;
DEI tabernaculum.

2.

Ex Te carnem sumpsit, ô Virago,
Verbum Patris, Splendor & Imago;
Cuius morte vita reparatur;
Cuius vitâ mors eliminatur;
Choros qui canoros
Coelitum laetificat;
Et videntes sese mentes
Plenè beatificat.

3.

O Beata Mater tali prole,
Quâ re^culges, ut amicta sole:
Luna tuis pedibus substrata;
Coma tua stellis coronata.
Ora, ô decora,
Tuum dulcem Filium,
Vt nos vitâ infinitâ
Donet post exilium.

Sangh-ghebedt Tot den H. Arch-Enghel Michaël.

Op de wijze: O Maria maior omni laude, &c.

MICHAËL Arch-Enghel hoogh-verheven,
Godt. heeft u soo groote cracht ghegheven,
Dat den duyvel u heeft moeten wijcken,
Die met Godt hem wilde vergelijcken:
 Snelle totter helle
 Is sijn hoovaerdij' verdoemt,
Die met woorden inden Noorden
 Haer van hoogheyt had beroemt.

2.

Godt heeft u de roode Zee doen scheidyden,
Om sijn vrienden droogh daer door te leyden;
En den vreeden Koninck doen versmooren,
Die sijn dienaers niet en wilde hooren:
 Crachtigh ende machtigh
 Hebdy haer in't landt ghebraght,
't Welck te vooren had gheswooren
 Godt te gheven haer gheslaght.

3.

Wilt Godts volck oock hedensdaeghs beschermen;
Hooft sijn claeghen, suchten ende kermen:
Wilt des vijandts cracht en macht verpletten,
Die den voort-ganck van 't gheloof beletten.
 Strijder en Bevrijder
 Van het edel Christendom.
Helpt de waerheyt met u claeerheyt;
 En maeckt alle valsheyt stom.

4.

Wilt oock eens de Wet van vrede leeren
Ettelijke ongheruste Heeren,
Die soo nijdigh en soo bitter strijden,
En in dese plaghen haer verblijden;
 Twistigh ende listigh
 Tweedraght saeyen inde Kerck,
En vertreden recht en reden
 Met soodanigh duyvels werck.

5.

Voorts wilt ons in vrede komen haelen,
Als wy sullen scheidt uyt dees daelen:
Brengh ons daer de goede sielen rusten,
En in CHRISTO stillen all' haer lusten,
 Singhen en omringhen
 Die Fonteyn van alle goetd,
En ontfanghen met verlanghen
 Haeren soeten overp-vloedt.